

RECENZJE

DAWID JAN MARCINÓW

Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu

ORCID ID: 0000-0003-2081-9278

**OD WIARY DO TEOLOGII.
DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWEJ
KOMISJI TEOLOGICZNEJ 1969-2000,
RED. J. KRÓLIKOWSKI, KRAKÓW 2022**

Teologia jest dziedziną pochylającą się nad Tym, który w Apokalipsie świętego Jana mówi o sobie „Ja jestem Pierwszy i Ostatni. Jestem żywy” (Ap 1, 17b-18a). Naukę o Bogu można zatem porównać do żywego organizmu, który karmiony, rozwija się i rośnie. Teolog szukający odpowiedzi na pytania o Boga, „którego nikt nigdy nie widział”, winien czerpać z dorobku wypracowanego przez poprzedników. Tak jak młodzieniec wkraczający w dorosłe życie, podejmuje własne decyzje, wsłuchuje się w ciche echo słów wsparcia swoich rodziców, tak teolog, korzystając z opracowanych problemów, może ubogacać teologię o swoje przemyślenia w poszukiwaniu Prawdy. Staje się niczym „pan domu, który wydobywa ze swego skarbcza to, co nowe, i to, co stare” (Mt 13, 52b).

Pomocą dla teologów – poszukiwaczy Prawdy – może stać się wydana w 2022 roku antologia dokumentów Międzynarodowej Komisji Teologicznej z lat 1969-2000 o intrygującym tytule *Od wiary do teologii*. Pozycja ukazała się pod redakcją Janusza Królikowskiego – katolickiego duchownego, profesora nauk teologicznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, kierownika Katedry Teologii Dogmatycznej oraz Teologii Fundamentalnej i Ekumenizmu na Wydziale

Teologicznym w Tarnowie. Autor wielu naukowych publikacji, doskonale znając potrzeby współczesnej myśli teologicznej, zadbał o poprawione i uzupełnione po dwudziestu dwóch latach drugie wydanie *Od wiary do teologii*. Wykorzystano pierwsze tłumaczenia dokumentów na język polski przez Jerzego Bieleckiego, Janusza Królikowskiego, Andrzeja Michalika, Zbigniewa Morawca oraz Krzysztofa Niczyja. Całość opatrzona jest w przypisy odsyłające do dokumentów Soboru Watykańskiego II oraz wielu publikacji teologicznych.

Sam tytuł recenzowanej publikacji nie traci na znaczeniu po upływie niespełna ćwierć wieku, wręcz przeciwnie: ukazuje właściwe wartościowanie – niezienne od czasów Jezusa Chrystusa. Poznawanie Boga – a więc również uprawianie teologii – swój początek czerpie z wiary w Pana i Zbawiciela. Publikacja potwierdza znaczenie Pisma Świętego i nauczania Kościoła, które nie tracą na wartości mimo zmienności dziejów. Tymczasem teologia rodzi się z wiary, a jej owocność zależy od gotowości przyjęcia Objawienia. To nie Kościół i Jego nauka, wyrażana chociażby w opublikowanych w *Od wiary do teologii* dokumentach Międzynarodowej Komisji Teologicznej, jest przestarzała, lecz brakuje chęci przyjęcia Prawdy przez współczesnych ludzi pogrążonych w zlaicyzowanym *dzisiaj*.

Publikację Janusza Królikowskiego otwiera wstęp do wydania pierwszego napisany przez Stanisława Nagyego – kardynała, profesora nauk teologicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Szkoda, że nowej publikacji nie otwiera wstęp samego redaktora, tym niemniej ten autorstwa Nagyego wciąż w sposób zwięzły przybliżył genezę i funkcjonowanie Międzynarodowej Komisji Teologicznej, której inspiratorem był papież Paweł VI w czasie soboru *Vaticanum II*. Komisja ta miała za zadanie tchnąć świeżość w działanie dwóch ważnych rzeczywistości Kościoła: samego Magisterium oraz zaangażowanej pracy teologów w Kościele. Komisja działająca przy Kongregacji Nauki Wiary jest więc konkretną pomocą dla teologów doświadczonych, jak również dla młodego pokolenia badaczy, zgłębiających treść Objawienia. Dlatego właśnie tak ważne są wypracowywane przez nią dokumenty, które również i dzisiaj mogą stać się punktem wyjścia do stawiania pytań o kondycję człowieka i jego relacji z Bogiem.

Publikacja Janusza Królikowskiego *Od wiary do teologii* łączy w sobie dwadzieścia dokumentów z lat 1969 – 2000, które odpowiadały pojawiającym się problemom w życiu Kościoła. Niewątpliwie świat na przestrzeni tych lat uległ zmianie. Z pewnością wypracowano już wiele nowych rozwiązań, jednak dokumenty zawarte w tej publikacji nie straciły na swej aktualności i znacząco pomagają dzisiaj poszukiwaniom Prawdy.

Dwadzieścia dokumentów można uporządkować, przyjmując za punkt wyjścia relacje: człowieka z samym sobą, z drugim człowiekiem i z Bogiem.

W nazywaniu i opisie relacji człowieka z samym sobą należy przywołać „Godność i prawa osoby ludzkiej” (1983), które mogą prowadzić do poznania „Moralności chrześcijańskiej i jej norm” (1974). Osobistą relację z Panem możemy zgłębić dzięki lekturze dokumentów „Wiara i inkulturacja” (1988) czy „Chrześcijaństwo i religia” (1996), które podkreślają, że wiara każdego człowieka jest osobistą Drogą.

W relacji człowieka z drugim człowiekiem każdy chrześcijanin powinien myśleć o wspólnocie – Kościele, dlatego tak przydatne mogą okazać się dokumenty: „Apostolskość Kościoła i sukcesji apostolskiej” (1973), „Wybrane zagadnienia z eklezjologii” (1985), „Urząd Nauczycielski Kościoła i teologia” (1976), a kończąc na najmłodszym dokumencie „Pamięć i pojednanie: Kościół i winy przeszłości” (2000). W antologii znajdziemy również dokument traktujący o miłości międzyludzkiej „Doktryna katolicka o sakramencie małżeństwa” (1977), który w obliczu współczesnych wyzwań pozwala odkryć, nazwać i dzielić się przez człowieka miłością nadającą jego życiu sens, pozwalającą odnajdywać prawdziwe źródła szczęścia.

Ostatnią i najważniejszą relacją dla człowieka wierzącego jest ta z Niewidzialnym. Ma ona to do siebie, że nie sposób raz na zawsze określić, kim jest dla mnie Jezus. Dlatego istotne jest ciągle poznawanie „Teologii, chrystologii, antropologii” (1981). Szukając Jezusa, musimy sięgać do „Wybranych zagadnień z chrystologii” (1979), uświadamiać sobie „Teologię odkupienia” (1995), ufać w obietnicę życia wiecznego, wnikać i przezwyciężać „Aktualne problemy eschatologii” (1992). W rozumieniu, rozwoju i umacnianiu tych relacji – jak serdeczny przyjaciel – przychodzi publikacja *Od wiary do teologii*.

Publikacja Janusza Królikowskiego wpisuje się w konkretną sytuację dzisiejszego Kościoła, który kroczy synodalną drogą. Książka ta stanowi bowiem doskonały szlif metodyczny i nauczycielski, uchwytyjący nie zrodzone teraz, ale kształtowane od soboru myśli, które są właściwym punktem wyjścia do współczesnych rozważań o Bogu, Kościele i człowieku. Jest również doskonałym źródłem do konfrontowania myśli dawniejszych z aktualnie rodzącymi się podczas synodalnych obrad. Co przewidywalne, te ostatnie budzą liczne kontrowersje. Wspomniany synod, zwołany przez papieża Franciszka, umożliwił wypowiedanie się na tematy wiary i funkcjonowania Kościoła ludziom świeckim. Tym, którzy często nie posiadają specjalistycznej wiedzy teologicznej, a swoje spostrzeżenia opierają w dużej mierze na emocjach i osobistych odczuciach. Dokumenty zawarte w publikacji, afirmowane przez Kongregację Nauki Wiary, jawią się jako konieczny szkic

let w dyskusjach synodalnych, które mogą oszczędzić niepotrzebnych rozbieżności w myśleniu doktrynalnym. Dlatego właśnie publikacja ta skierowana jest zarówno do świeckich, jak i duchownych.

Polecam lekturę publikacji.